

Miből élünk? Az első átfogó hazai háztartási vagyonszerkezet felmérése bemutatása

Simon Béla,

a Magyar Nemzeti Bank
főosztályvezetője

E-mail: simonb@mnb.hu

Valentiny Ádám,

a Magyar Nemzeti Bank
statisztikai elemzője

E-mail: valentinya@mnb.hu

Miközben a jövedelmi egyenlőtlenségek vizsgálata több évtizedes múlttal rendelkezik, a háztartások vagyonszerkezetére, megoszlására vonatkozó információk és elemzések viszonylag új keletűek. Az Európai Központi Bank a 2000-es évek második felében kezdeményezte egy egységes, átfogó, az euróövezet egészére kiterjedő háztartási vagyonszerkezet felmérés elindítását, amelynek első hulláma 2010–2011-ben zajlott le a tagországokban. Ebben összesen több mint 62 ezer háztartást kérdeztek meg 15 országban, a felmérés eredményei 2013-tól váltak elérhetővé. A második hullámban már 20 ország – köztük Magyarország – vett részt, a háztartások megkérdezését a legtöbb országban 2014-ben végezték. Jelenleg folyik a felvétel harmadik hullámának az előkészítése, amelyben a terepmunkára 2017-ben kerül sor a tagországokban. A jelen írás célja, hogy bemutassa a felmérés tartalmát, felhasználási lehetőségeit, elhelyezze a hazai felmérést a nemzetközi mezőnyben és elsőként számoljon be a felvétel eredményeiről.

TÁRGYSZÓ:

Háztartási pénzügyek.

Vagyonszerkezet.

Pénzügyi eszközök

DOI: 10.20311/stat2016.07.hu0717

Az Egyesült Államokban az 1980-as évek óta háromévente végeznek felmérést a háztartások pénzügyi helyzetéről.¹ Az összesített eredmények közel állnak a makrostatisztikai adatokhoz, ami kifejezetten jó alapot biztosít a mikro- és makroinformációk együttes használatához, a nemzetgazdasági szintű háztartási mutatók szerkezetének, szektoron belüli megoszlásának vizsgálatához. A háztartások vagyonának, pénzügyi megtakarításainak és finanszírozási forrásainak, adósságának megismerésére több európai országban is indult rendszeres felmérés, így például a finnek, olaszok, franciák, hollandok, spanyolok és portugálok már a közös európai adatgyűjtés előtt is rendelkeztek saját pénzügyi felvétellel. Az egységes módszertan és kérdőív alapján megvalósuló európai HFCS (Household Finance and Consumption Survey – Felmérés a háztartások pénzügyi és fogyasztási helyzetéről) létrejöttét ezek az amerikai és európai példák, illetve a pénzügyi válság hatására felerősödő adatigények ösztönözték a 2000-es évek végén.² A korábban hasonló háztartási megkérdezést végző országok vagy áttértek az EKB (Európai Központi Bank) által koordinált felvételre, vagy a saját meglévő adatgyűjtésükbe integrálták a közös európai kérdőív plusz kérdéseit.

1. A háztartási felvétel kialakítása, általános jellemzői

Az európai háztartási pénzügyi felvétel nemzeti szintű végrehajtása a jegybankok, illetve az általuk kijelölt szervezetek feladata. Az EKB a kérdőíven belül meghatározott kötelezően kitöltendő kérdéseket, azonban van lehetőség bizonyos kérdések elhagyására vagy eltérő specifikálására, illetve a kérdőív kiegészítésére saját kérdésekkel. Természetesen arra is van mód, hogy a rendelkezésre álló adminisztratív adatforrásokból, hatósági nyilvántartásokból vagy statisztikai regiszterekből nyerjék ki a tagországok a felmérésben szereplő egyes jövedelmi, fogyasztási vagy megtakarítási adatokat, így azokat nem kell közvetlenül megkérdezni a háztartásoktól.³ A

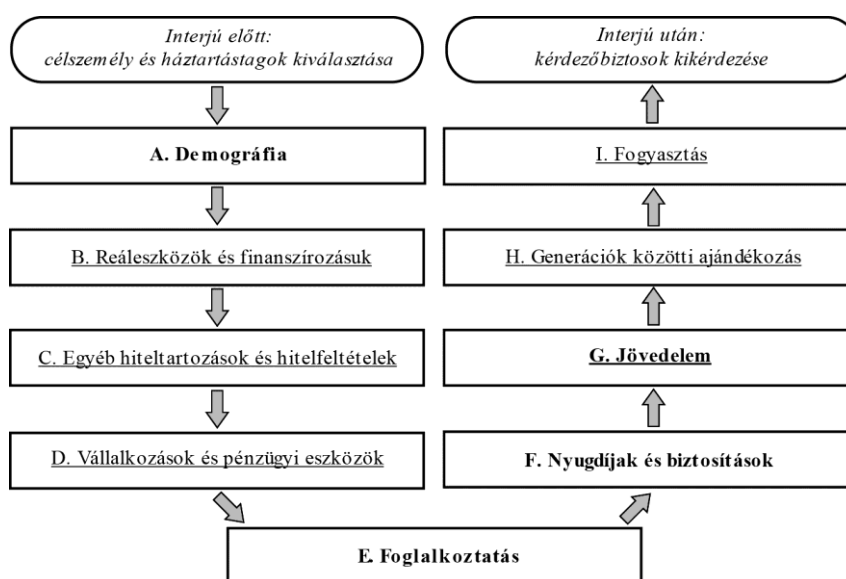
¹ Lásd: SCF (Survey on Consumer Finances – Felmérés a fogyasztók pénzügyi helyzetéről).

² A felvétel módszertani előkészítését, illetve koordinálását a 2006-ban életre hívott, kutatókból és statisztikusokból álló nemzetközi munkacsoport, a HFCN (Household Finance and Consumption Network – háztartási pénzügyi és fogyasztási hálózat) végzi. Az EKB Kormányzótanácsa 2008 végén döntött a felméréssorozat elindításáról. A felvétel egységes kérdéssorral, összehangoltan, háromévenként zajlik. A hazai felmérés a „Miből élünk?” megnevezést kapta.

³ Eddig egyedül a finnek használták széles körben regiszterből származó adatokat a megkérdezés helyett.

felvétel adatszolgáltatói mintájának és a megkérdezés módjának megválasztása, az eredmények feldolgozása, javítása és teljeskörűsítése szintén a nemzeti szervek feladata, a HFCN vonatkozó ajánlásainak figyelembevételével. Alapvető elvárás, hogy a felmérés nemzeti szinten is reprezentatív legyen, ezért megfelelő mintanagyságról kell gondoskodnia minden résztvevő országnak. A pénzügyi vagyon, illetve egyes vagyonelemek koncentráltága különösen indokolja a széles körű megkérdezést, amit a vagyonosabb rétegek felülreprezentálása is segíthet a mintában. A tagországok dönthetnek arról is, hogy a háromévenkénti felméréseket állandó vagy részben állandó mintán (panelban) hajtják végre. A résztvevő országok anonim adatait az EKB összegyűjti, ellenőrzi és összesíti, az eredményeket pedig módszertani és elemző kiadványokban publikálja. Ezen felül a felmérés egy-egy hullámának teljes adatbázisát is elérhetővé teszi további elemzések, kutatások céljából.

A HFCS kérdőívének felépítése

Megjegyzés. A szöveg vastagítása a személyi szintű, az aláhúzás a háztartási szintű kérdéseket jelöli.

Az európai háztartási pénzügyi felvétel szerkezetileg három nagyobb részre tagolható. Az első, bevezető rész az általános, illetve a lakóhellyel kapcsolatos információkat rögzíti, azonosítja a háztartásba tartozó személyeket és kijelöli a válaszadó személyt, aki lehetőség szerint a háztartás pénzügyi helyzetéről legátfogóbb ismeretekkel rendelkező háztartásfő, illetve fő kereső. A felvétel második része tartalmazza a jövedelmi és vagyoni helyzetre, a megtakarításokra és a fogyasztási kiadásokra irányuló kérdéseket. Ezek a kilenc témakörbe sorolt, részben személyi, részben ház-

tartási szinten megválaszolandó kérdések alkotják a felvétel lényegi részét. A felmérés harmadik, befejező részében a kérdezőbiztos értékeli a megvalósult felvételt, meghatározott szempontok szerint. Ez az adatfelvétel sikerességével, minőségével, körülményeivel kapcsolatos visszajelzés fontos információ a kitöltött kérdőívek használhatóságát illetően, amit figyelembe vesznek a statisztikai szervek a feldolgozás során, amikor döntenek a háztartástagoktól kapott válaszok elfogadásáról, javításáról vagy pótlásáról.

A felvétel központi részében szereplő kilenc témakörből három egyéni, személyi szintű kérdéseket tartalmaz (Demográfia, Foglalkoztatás, Nyugdíjak és biztosítások), öt pedig a háztartás egészére vonatkozó kérdésekből áll (Reáleszközök és finanszírozásuk, Egyéb hiteltartozások és hitelfeltételek, Vállalkozások és pénzügyi eszközök, Generációk közötti ajándékozás, Fogyasztás). A jövedelmekkel kapcsolatos kérdések között pedig vannak személyi, illetve háztartási szinten értelmezettek egyaránt.

A felvétel újdonsága a háztartások pénzügyi és nem pénzügyi eszközeinek és kötelezettségeinek teljes körű bemutatása, illetve ezeknek a vagyonra és finanszírozásra vonatkozó kérdéseknek az összekapcsolása a hagyományos demográfiai, jövedelmi és fogyasztási kérdésekkel, egy kérdőív keretében. Ezáltal nemcsak az egyes instrumentumok háztartások közötti megoszlása vizsgálható a kérdőívek alapján, hanem egyszerűsített formában összeállítható a háztartások teljes integrált nemzeti számlája és mélyebb szinten tárhatók fel az ismert makroökonómiai összefüggések a jövedelmi, fogyasztási és felhalmozási folyamatok között. Mindez a társadalmi egyenlőtlenségek eddigieknél jóval átfogóbb elemzését teszi lehetővé.

2. A felmérés első hullámának külföldi tapasztalatai

Az európai háztartási pénzügyi felmérés első hullámában 15 euróövezeti tagország vett részt, a terepmunkák az egyes országokban többnyire 2010-ben vagy 2011-ben zajlottak.⁴ A megkérdezés általában 3 és 11 hónap közötti időt vett igénybe. A koncentrált megkérdezés mindenképpen előnyösebb, mert így biztosítható, hogy a válaszok valóban ugyanarra az (eszmei) időpontra vagy időszakra vonatkozzanak és megfelelően aggregálhatók legyenek. A részt vevő országok többségében az állományi adatokat (vagyon) a felvételtől állapot szerint, a forgalmi adatokat (jövedelmeket, fogyasztást) az előző naptári évre vonatkozóan kérdezték meg. A felmérés az adott országban rezidens magánháztartásokra terjedt ki, az intézményi háztartásokban (börtönben, intézetben, otthonban) élők, illetve a hajléktalanok általában kima-

⁴ Kivétel Görögország (2009), Spanyolország (2008–2009) és Franciaország (2009–2010).

radtak a megkérdezésből. Néhány országban további korlátozások is érvényesültek a minta kiválasztása során. Ennek következtében a felvételtől teljeskörűsített népeszség szám rendszerint 1-3 százalékkal kisebb a tényleges lakónépességnél.

1. táblázat

*A HFCS első ütemének bruttó és nettó mintanagysága (háztartásszám)
országokként*

Ország	Bruttó mintanagyság (fő)	Nettó mintanagyság (fő)
Belgium	11 376	2 364
Németország	20 501	3 565
Görögország	6 354	2 971
Spanyolország	11 782	6 197
Franciaország	24 289	15 006
Olaszország	15 592	7 951
Ciprus	3 938	1 237
Luxemburg	5 000	950
Málta	3 000	843
Hollandia	2 263	1 301
Ausztria	4 436	2 380
Portugália	8 000	4 404
Szlovénia	965	343
Szlovákia	2 000	2 057
Finnország	13 525	10 989

A felmérésorozat első hullámában összesen több mint 62 ezer háztartásról készült sikeres adatfelvétel, a válaszolási arány országokként 22 és 60 százalék között mozgott. A vagyonosabb háztartások elérése, a különféle vagyonelemek teljesebb megfigyelése érdekében négy országban területi alapon, öt országban jövedelmi, vagyoni vagy fogyasztási indikátorok alapján végeztek felülreprezentálást,⁵ hat országban viszont nem törekedtek a vagyonosabb háztartások nagyobb arányú megjelenésére a mintában. Három ország már az első közös felmérést is egy panel részeként valósította meg, és további négy ország jelezte, hogy a második hullámban már így jár el. A résztvevő országok többségében kizárólag vagy döntően CAPI (computer-assisted personal interviewing – számítógéppel támogatott személyes megkérdezés) útján vették fel a válaszokat a háztartásoktól, egyedül Hollandiában alkalmaztak teljes mértékben internetes megkérdezést. A kérdőív kitöltése háztartásonként jel-

⁵ A felülreprezentálás torzító hatását a súlyozás során kompenzálják, amikor is kisebb súlyt kapnak azok a háztartások, amelyek nagyobb arányban kerültek be a mintába.

lemzően 50-60 percet vett igénybe. A felmérést Finnországban, Franciaországban és Portugáliában a statisztikai hivatal készítette, a többi országban külső céget, kutatóintézetet bízott meg a jegybank a kérdőív felvételével. A felmérés utómunkáit, azaz az adatok javítását, pótlását, teljeskörűsítését azonban általában a jegybank vagy a jegybank és a megkérdezést végző intézmény közösen végezte.

Az első közös európai háztartási pénzügyi felvétel adatminősége országonként igen változó. Általában a más felvételekben, illetve hatósági adatbázisokban is megjelenő forgalmi adatok, illetve reáleszközök lefedettsége 80 százalék felett van, és a különféle hiteltartozások ismert nemzetgazdasági értékei is mintegy 40-90 százalékban megjelennek a felmérés aggregátumaiban. Ugyanakkor a pénzügyi eszközök értékének jellemzően csak 20-50 százalékát sikerült megfigyelni a felmérés keretében, javított és teljeskörűsített adatok alapján mérve.⁶ A pénzügyi eszközök lefedettsége terén mutatkozó hiányosságok kisebb hányadban tudhatók be a háztartások vagy az instrumentumok definíciós különbségeinek, a valódi ok a nem válaszolás, illetve a legnagyobb vagyonokkal rendelkező háztartások kimaradása a megkérdezésből. Láthatóan a felülreprezentálás nem sokat segített a különféle vagyonelemek megfelelő szintű megfigyelésében, az országok közötti eltéréseket elsősorban földrajzi elhelyezkedésük és nem mintavételi technikájuk magyarázza.

A felvétel első hullámának eredményei 2013-tól kezdődően jelentek meg különféle publikációkban. Ekkor tette közzé az EKB is a felmérésről szóló módszertani leírást és a HFCS első eredményeiről készített összefoglaló tanulmányt. 2013-ban az OECD is módszertani kiadványt jelentetett meg, majd 2015 nyarán közzétette 11 európai és 7 Európán kívüli ország rendelkezésre álló adataiból összeállított háztartási vagyon adatbázisát,⁷ melynek felhasználásával több tanulmányt is készített.

3. A hazai háztartási felvétel általános jellemzői

Magyarország – Lengyelországgal, Írországgal és Észtországgal együtt – a második hullámban csatlakozott az európai háztartási pénzügyi felméréshez, és a legtöbb országhoz hasonlóan 2014-ben végezte el a kijelölt háztartások megkérdezését. Az adatfelvétel eszmei időpontja 2014. szeptember 30.; a megkérdezés október 20. és november 23. között zajlott 187 kiválasztott településen. A felmérést az MNB meg-

⁶ Egyes országokban az érintett változók értékeinek akár 50 százalékáig is terjedhet az imputált darabszám. A jövedelmi és fogyasztási adatokkal ellentétben a pénzügyi vagyonra vonatkozóan nem állnak rendelkezésre más felmérésből származó mikroadatok, így ezeket a változókat csak a kérdőíven belülről lehetett javítani, megőrizve azok eredeti jellemzőit (átlagértékét, terjedelmét, eloszlását).

⁷ OECD Wealth Distribution Database (vagyon eloszlásának adatbázisa).

bízásából a KSH végezte, a kérdőívek kialakítása, a mintaválasztás és az eredmények értékelése a két intézmény együttműködésében történt. Nemzetközi viszonylatban is nagy minta, 18 ezer háztartás került kijelölésre,⁸ ebből 6 207 háztartásban készült sikeres felmérés, ami 34,6 százalékos megvalósulási arányt tükröz.⁹ A vagyonosabb háztartások felülreprezentálása területi alapon történt, a magas egy adózóra jutó adó-alapú települések köre (Paks és Pest megyeiek) önreprezentáló településekként jelentek meg a mintában. Az összeírók személyesen keresték fel az összes kijelölt címet, az ott lakók személyes interjú keretében (kérdezőbiztossal), illetve interneten keresztül (önkitöltéssel) egyaránt megválaszolhatták a kérdéseket. A legtöbben Budapesten, Pest, illetve Somogy megyében választották az internetes válaszadást, ugyanakkor összességében itt volt a legalacsonyabb a válaszolási arány.¹⁰

A nagy mintának és a felülreprezentálásnak köszönhetően Budapesten több mint ezer, Pest megyében pedig közel 540 háztartásban készült sikeres felvétel. A megkérdezett háztartások kétharmada nagy, önreprezentáló településekről került ki. A felmérés az országos reprezentativitáson túl regionális szinten is megfelelően tükrözi a háztartások fő demográfiai jellemzőit. 2014 végén Magyarország lakónépessége 9 856 ezer fő, a háztartások száma 4 180 ezer volt, a felmérésből teljeskörűsített népességszám 9 697 ezer fő, a háztartásszám 4 128 ezer. Az eltérések (–1,6, illetve –1,2 százalék) csekélyek és megfelelnek a külföldi értékeknek. A mintában szereplő háztartások, illetve személyek átlagos súlya 665, a teljeskörűsítéshez alkalmazott legkisebb szorzószám 170, a legnagyobb kétezer (ekkora a nemzetgazdasági súlya egy megkérdezett háztartásnak, illetve személynek, az általuk adott válaszoknak). A megkérdezett 6 207 háztartásban összesen 14 623 személy került összeírásra, közülük 12 457 személy volt 16 évesnél idősebb, róluk – családi állapotukról, iskolai végzettségükről, gazdasági aktivitásukról, foglalkoztatási és jövedelmi helyzetükről – készült külön személyi kérdőív. Az MNB kérésére kiegészítő kérdés került be a személyi kérdőívbe arról, hogy az érintett személyek milyen módon kapják a fizetésüket (készpénzben vagy bankszámlára).

⁸ Az első hullámban csak a német és a francia bruttó minta volt nagyobb ennél. A tényleges megvalósulás pedig csak Finnországban, Franciaországban, Olaszországban és Spanyolországban volt szélesebb körű a miénknél.

⁹ Sikeresnek akkor tekinthető a felmérés, ha a kötelező kérdések mindegyike megválaszolásra kerül, ami a több mint 200 kérdés mintegy negyedét jelenti és jellemzően eldöntendő (igen/nem, van/nincs) kérdések tartoznak ide. Az egyszerű értékeket tudakoló kérdéseket általában nem kötelező megválaszolni, „nem tudja” vagy „nem válaszol” opció jelölése mellett is sikeres lehet az adott kérdőív kitöltése. Ezeket az adathiányokat később, az adatfeldolgozás során pótolni szükséges.

¹⁰ Az internetes önköltés lehetősége növelte a válaszadási hajlandóságot, hiszen olyan háztartások is vállalták a kérdőívek kitöltését, akik a kérdezőbiztost nem engedték be, illetve a személyes megkérdezéstől elzárkóztak. Ugyanakkor ebben az esetben hiányzik a felmérés harmadik része, az összeíró minőségi jelentése, a válaszok megalapozottságáról szóló visszajelzés.

2. táblázat

Hazai megvalósulási arányok (nettó/bruttó minta) megyénként¹¹
(százalék)

Megye	Összes megvalósulás	Ezen belül az internet aránya
Budapest	19,3	57,8
Bács-Kiskun	40,8	21,2
Baranya	43,9	11,6
Békés	50,7	25,3
Borsod-Abaúj-Zemplén	41,0	26,2
Csongrád	34,7	22,8
Fejér	43,2	30,3
Győr-Moson-Sopron	36,8	30,8
Hajdú-Bihar	42,9	23,1
Heves	51,9	20,8
Jász-Nagykun-Szolnok	45,6	24,2
Komárom-Esztergom	35,1	23,4
Nógrád	52,4	28,1
Pest	32,9	38,5
Somogy	31,7	37,2
Szabolcs-Szatmár-Bereg	50,6	34,5
Tolna	52,6	21,5
Vas	37,9	33,6
Veszprém	54,1	17,2
Zala	35,1	27,9
Ország összesen	34,6	31,4

3.1. Személyi és háztartási szintű bevételek, illetve kiadások a hazai felmérésben

A jövedelmeket illetően a személyi kérdőív az alkalmazotti, illetve vállalkozói jövedelmek, nyugellátások, valamint a munkanélküli ellátások elmúlt 12 havi bruttó összegéről gyűjt információt.¹²

¹¹ Részletesebb adatokkal lásd a Függelékben.

¹² A hazai kérdőíven megadható volt a jövedelmek nettó értéke is, ekkor a feldolgozás során történt meg az átszámítás a bruttó értékre. A bevételeket és kiadásokat nem naptári évre, hanem a felvétel eszmei időpontját megelőző egy évre, 2013 októberétől 2014 szeptemberéig terjedően kellett megadni. Az állományi adatok 2014. szeptember végére vonatkoznak.

3. táblázat

Személyi szinten értelmezett jövedelmek éves bruttó adatai

Jövedelem	A felmérés előzetes adatai				Nemzetgazdasági adatok*	
	Érintett személyek száma (fő)	Összeg a mintában (milliárd Ft)	Személyek teljeskörűsített száma (fő)	Teljeskörűsített összeg (milliárd Ft)	Személyek száma (fő)	Összeg (milliárd Ft)
Alkalmazotti jövedelem	5 808	12,2	4 179 346	8 587,5	3 370 000	7 143,0
Vállalkozói jövedelem	691	1,1	517 050	895,3	492 000	852,0
Állami nyugdíj	4 568	5,8	2 490 880	3 141,6	2 300 000	3 000,0
Államin kívüli nyugdíj	46	0,0	26 715	14,7	–	–
Munkanélküli ellátás	403	0,1	320 217	54,0	450 000	86,0

* A nemzetgazdasági szintű adatok is becslést tartalmaznak.

A személyi szintű jövedelmek teljeskörűsége és megfelelő minősége kulcsfontosságú a felmérés egészének megítélése szempontjából, hiszen ezekre a jövedelmekre vonatkozóan állnak rendelkezésre a legszélesebb körben más felvételekből, illetve adminisztratív adatforrásokból adatok, továbbá sok esetben ezekre támaszkodva becsülhetők más változók hiányzó értékei a felmérésben. Az alkalmazotti jövedelemmel rendelkezők 17, a vállalkozói jövedelmet szerzők 30, a nyugdíjasok 7, a munkanélküli ellátásokban részesülők több mint 35 százalékának jövedelmét kellett pótolni (nem válaszolás miatt) vagy javítani az adatfeldolgozás során. Az imputálás más felmérések adatainak, illetve a HFCS belső összefüggéseinek felhasználásával valósult meg. Összességében kisebb, 10 és 20 százalék közötti mértékben nőttek a jövedelmek aggregátumai az imputálás következtében. A felvétel javított, imputálással kiegészített adatai alapján megállapítható, hogy az aktív korú népesség több mint 90 százaléka rendelkezett a felvételt megelőző egy évben valamilyen személyi szintű jövedelemmel. A jövedelmek súlyozott értékei megfelelnek a más adatforrásokból ismert nemzetgazdasági adatok összesen értékeinek. (Lásd a 3. táblázatot). A személyi szintű jövedelmek esetében tehát a nemválaszolás, illetve a ténylegesnél alacsonyabbnak vallott összegek torzító hatása nem mutatható ki más felvételekkel összehasonlítva.¹³

A HFCS háztartási kérdőívén szerepelnek a lakásra, egyéb ingatlanokra, járművekre, egyéb vagyontárgyakra, különféle hiteltartozásokra, vállalkozási vagyona, egyéb befektetésekre, jövedelmekre és fogyasztásra vonatkozó adatok. A felvétel tehát csak háztartási szinten kérdez rá az együtt élő és együtt gazdálkodó személyek

¹³ A munkanélküli ellátásoknál mutatkozó jelentős adatpótlási, adatjavítási igény elsősorban a kérdések eltérő értelmezéséből fakadhatott, többen valószínűleg csak az álláskeresői járadékot, illetve csak az ellátás egy havi összegét vették figyelembe a kitöltésnél.

tulajdonában levő eszközökre, az ezekből (ingatlan-bérbeadásából, vállalkozásból, pénzügyi befektetésből) származó jövedelmekre, a különféle állami és magán támogatásokra, a fogyasztási és felhalmozási kiadásokra. A háztartási szinten felmért jövedelmek, juttatások kiegészítik a személyi szinten megfigyelt jövedelmeket, és együtt adják a magánháztartások felmérés keretében megfigyelt bevételeit.

4. táblázat

Háztartási szinten értelmezett jövedelmek előzetes éves bruttó adatai a felmérésben

Jövedelem	Érintett háztartások száma (db)	Összeg a mintában (millió Ft)	Háztartások teljeskörűsített száma (db)	Teljeskörűsített összeg (millió Ft)
Jóléti vagy állami támogatás	1 627	593	1 134 043	407 482
Háztartáson kívüli személytől kapott támogatás	360	120	242 293	80 337
Ingatlan-bérbeadásból származó jövedelem	190	136	127 093	88 565
Pénzügyi befektetésből származó jövedelem	3 751	336	2 424 285	214 984
Egyéb vállalkozásból származó jövedelem	13	32	11 911	21 371
Bármilyen más forrásból származó jövedelem	188	133	137 778	78 467

A háztartási szintű jövedelmek széles háztartási kört érintenek, de bevételi összegük elmarad a személyi jövedelmektől. Ennek okán, illetve részletes külső információk hiányában a pénzügyi befektetésekből származó jövedelmek kivételével ezeken a jövedelmi változókon csak kisebb, összegszerű javítások történtek az adatfeldolgozás során, az érintettek körének felülvizsgálatára nem volt lehetőség.¹⁴ Ezeknek a háztartási szintű jövedelmeknek a felismerése, azonosítása, illetve számszerűsítése általában gondot okoz a megkérdezett háztartásoknak, így a nemzetgazdasági szinten 1000 milliárd forintos nagyságrendű állami juttatásoknak, a 450 milliárd forintot meghaladó összegű kamatjövedelmeknek, a több mint 560 milliárd forintos éves osztalékbevételnek, illetve a kiadási oldalon az ingatlan bérleti díjnak csak kisebb hányada volt megfigyelhető a felmérés keretei között. (Lásd az 4. táblázatot.) A biztosítási ügyletekből, vagy egyéb összetett pénzügyi befektetésekből származó jövedelmek felmérése pedig egyenesen lehetetlen vállalkozásnak tűnik egy ilyen általános adatfelvétel keretei között, azokat igény szerint célszerű inkább megbecsülni az adatok felhasználása során.

¹⁴ Az ingatlan-bérbeadásból, illetve a pénzügyi befektetésekből származó jövedelmeknél kiugró értékek korrekciójára került sor. A pénzügyi befektetéseknél az érintett háztartások száma 300-ról 3751-re bővült, mert az imputálás során mindazok a háztartások kaptak ilyen típusú jövedelmet, amelyek bankbetétekkel vagy értékpapírokkal rendelkeztek. Indokolt lett volna a vállalkozásból származó jövedelmek feljavítása is, azonban a részesedés befektetések és a tulajdonosi jövedelmek között nincs olyan egyértelmű összefüggés, mint a kamatozó instrumentumok és kamatjövedelmek között.

A személyi szinten felmért éves jövedelmeket háztartási szintre aggregálva, kiegészítve a háztartási szinten megfigyelt jövedelmi, fogyasztási és hiteltörlesztési adatokkal, képet kaphatunk arról, hogy a háztartásoknak mekkora jövedelmi többlete keletkezik, amit befektetésekre, pénzügyi vagy nem pénzügyi eszközök vásárlására fordíthatnak.

5. táblázat

Jövedelmek, fogyasztási kiadások és hiteltörlesztések összefoglaló éves adatai

Jövedelem	Háztartások teljeskörűsített száma (db)	Teljeskörűsített összeg (milliárd Ft)
Személyi szintű jövedelmek	4 007 239	12 693
Háztartási szintű jövedelmek	2 987 611	891
Fogyasztási kiadások	4 127 671	6 420
Ingatlan bérleti díjak	384 546	154
Hiteltörlesztési kiadások	1 270 001	862

A felvétel sajátosságaiból fakad, hogy a fogyasztási kiadások megkérdezése csak a lakhatást és a megélhetést biztosító rendszeres költségekre terjed ki, kimaradnak az eszközbeszerzésekre (például háztartási gépek, bútorok vásárlására) és a különféle szolgáltatások (például utazás, javítás, felújítás) igénybevételére fordított összegek. A hiteltörlesztési kiadások pedig legfeljebb a kamatkidadásokat és a nettó tőketörlesztéseket foglalhatják magukba.¹⁵ A jövedelmekkel ellentétben a fogyasztási és hiteltörlesztési kiadások adatainak csak minimális javítás történt a felmérés eredményeinek feldolgozása során. A kiadási oldal megfigyelésének hiányosságai miatt jelentős jövedelmi többlet, megtakarítás mutatkozik a szektor egészére vonatkozóan (meghaladja a 6000 milliárd forintot), miközben az eszközfelhalmozásra fordított tényleges összeg 2000 és 3000 milliárd forint között lehetett 2014-ben.¹⁶ A felmérés alapján kalkulált jövedelmi többlet, megtakarítás abszolút értéke tehát közvetlenül nem használható fel az eszközfelhalmozás mértékének becslésére, de támpontot adhat a befektető, az egyensúlyban levő és a befektetéseiket felélő vagy többletfogyasztásokat hitelfelvétellel fedező háztartások elkülönítéséhez. Ennek megítélésében segítenek azok a további háztartási szintű kérdések is a felmérésben, amelyek a bevételek és a kiadások viszonyát, a megtakarítás célját, vagy a többlet kiadások forrását tudakolják. Így például a felvétel fontos megállapítása lehet, hogy 2014-ben a magyar

¹⁵ 2014-ben a háztartások kamatkidadásai 600 milliárd forintot, nettó tőketörlesztései 340 milliárd forintot tettek ki a makrostatisztikai adatok szerint.

¹⁶ Pénzügyi eszközök nettó beszerzésére 1600 milliárd forintot, nem pénzügyi eszközök felhalmozására kevesebb, mint 1000 milliárd forintot fordítottak a háztartások 2014-ben a nemzeti számlákat alapul véve.

háztartások 13 százalékában haladták meg a kiadások a jövedelmeket és 25 százalékuk nyilatkozott úgy, hogy többlet jövedelmük maradt a kiadások teljesítése után. A háztartások 61 százalékának egyensúlyban voltak a bevételei és a kiadásai.

3.2. A pénzügyi és nem pénzügyi vagyon megjelenése a hazai felmérésben

A HFCS alapvetően a háztartások tulajdonában levő különféle pénzügyi eszközök, a hiteltartozások és az ezek fedezetéül szolgáló nem pénzügyi eszközök háztartási szintű felmérése céljából jött létre. Alapvető kérdés tehát, hogy ezeket a korábban közvetlenül fel nem mért vagyonelemeket milyen mértékben és milyen minőségben sikerült megfigyelni, mennyiben használhatók az első vagyonfelvétel eredményei a szektorszintű makrostatisztikai adatok alábontására, a vagyon háztartások közötti megoszlásának bemutatására.¹⁷ A különféle vagyontárgyak, pénzügyi eszközök tartására és értékére történő rákérdezés a várakozásokkal ellentétben általában nem eredményezte a felmérésben való részvétel elutasítását, azonban ezeknél a kérdéseknél a kitöltöttség, illetve a válaszok minősége mindenképpen alacsonyabb a felmérés többi részében mértéknél, összhangban a külföldi tapasztalatokkal.

A háztartási kérdőív pénzügyi és nem pénzügyi vagyont felmérő része négy blokkba sorolva ragadja meg a különféle eszközök és kötelezettségek állományát. Először a lakóingatlanok és egyéb ingatlanok adatait (darabszámát, nagyságát, értékét, szerzési évét) kérdezi meg, majd az ezekhez kapcsolódó jelzáloghitelek jellemzőit (futamidejét, kamatozását, induló és fennálló összegét, törlesztő részletét) méri fel. Ezt követően kérdez rá a gépjárművek és egyéb nagy összegű vagyontárgyak számára és értékére, illetve a nem jelzálog alapú hiteltartozások jellemzőire fajtánként (folyószámlahitelek, áruvásárlási hitelek, lízingszerződések, egyéb hitelek, magánkölcsonök).

Az ingatlanok, az azokhoz kapcsolódó hitelek, illetve az egyéb hitelek, kölcsönök felmérésben beérkezett adatai komolyabb javításon, pótláson estek át. Az ingatlanok hiányzó értékadatai az egyéb jellemzőik és külső információk alapján kerültek pótlásra, az ingatlanhitelek különféle jellemzői egymással és az ingatlanok jellemzőivel is egyeztetve és korrigálva lettek. A gépjárművek és egyéb vagyontárgyak esetében csak a nyilvánvaló hibák és adathiányok javítására került sor. A háztartások tulajdonában levő ingatlanok nemzetgazdasági értéke 35 ezer milliárd forint a nemzeti számlák adatai szerint, a felvételből teljeskörűsített ingatlanállomány ennél jóval magasabb, 49 ezer milliárd forint. A magánháztartások hiteltartozásai 2014 őszén

¹⁷ A nemzeti számlákban a pénzügyi és a nem pénzügyi eszközök egyaránt külső információk, a partner szektorok adatszolgáltatásai alapján jelennek meg a háztartási szektornál. Ezek a külső információk általában a szektor egészére vonatkoznak és nem teszik lehetővé a mélyebb, háztartási szintű adatok megismerését.

meghaladták a 8 ezer milliárd forintot a makrostatisztikák alapján, a felmérésből ennek 75 százaléka, 6 070 milliárd forint áll elő. Azon túlmenően, hogy a HFCS alapján akár háztartási szinten vizsgálhatók a hitelfelvétel körülményei, céljai, a hitelek jellemzői, a törlesztés vagy a hitelkiváltás módja és összege, a hitelkerülés vagy a hitelhalmozás jelensége, első alkalommal nyílik lehetőség a háztartások közötti (magán) hitelezés mértékének, kiterjedtségének, jellemzőinek feltárására. (A hazai háztartások közel 10 százaléka rendelkezik ilyen hiteltartozással, közülük minden negyedik több darabbal is.)

6. táblázat

Reáleszközök, ingatlanhitelek és egyéb hiteltartozások előzetes összefoglaló adatai

Megnevezés	Érintett háztartások száma a mintában (db)	Összeg a mintában (milliárd Ft)	Háztartások teljeskörűsített száma (db)	Teljeskörűsített összeg (milliárd Ft)
Ingatlanok	5 628	81	3 743 125	48 619
Gépjárművek	3 232	4	2 100 949	2 742
Egyéb vagyontárgyak	301	1	185 649	361
Ingatlanhitelek	1 195	7	832 708	4 565
Egyéb hitelek	1 616	2	1 132 728	1 503

A felmérés talán legértékesebb része, a háztartások birtokában levő pénzügyi eszközök értékének összeírása a vállalkozói vagyon és az egyéb pénzügyi befektetések (pénzeszközök, értékpapírok, nyújtott hitelek, biztosítási és nyugdíj megtakarítások) állományának megfigyeléséből tevődik össze. A vállalkozásokról szóló blokkban a háztartás által működtetett vállalkozások darabszámáról, gazdálkodási formájáról, nagyságáról, értékéről, foglalkoztatottak létszámáról, tevékenységéről szerezhetünk információt. Az egyéni vállalkozásokban és a különféle társas vállalkozásokban levő befektetések egyaránt felmérésre kerülnek ebben a blokkban, azonban a nemzeti számlák adataival való összevethetőség érdekében csak a társas vállalkozásokban fennálló tőkebefektetést tekintjük háztartási pénzügyi eszköznek, az önálló vállalkozások nem különülnek el az azokat működtető magánháztartásoktól.¹⁸

¹⁸ Módszertani eltérés a makrostatisztikák (nemzeti számlák) és a HFCS-szektor meghatározása között, hogy az előbbiek a háztartási szektor elválaszthatatlan részének tekintik az egyéni vállalkozásokat is, miközben a felmérés csak a magánháztartásokra terjed ki, amelyek elkülönült vállalkozói vagyonként nyilatkoznak az egyéni vállalkozásokról. A nemzeti számlákban a háztartások eszközeinek és kötelezettségeinek részét képezik az egyéni vállalkozások eszközei és kötelezettségei, közöttük tulajdonosi kapcsolat, tőkebefektetés nincs kimutatva.

7. táblázat

Háztartások birtokában levő különféle pénzügyi eszközök előzetes állományi adatai

Pénzügyi eszköz	A felmérés adatai				Nemzetgazdasági adatok*	
	Érintett háztartások száma (db)	Összeg a mintában (milliárd Ft)	Háztartások teljeskörűsített száma (db)	Teljeskörűsített összeg (milliárd Ft)	Háztartások száma (db)	Összeg (milliárd Ft)
Készpénz	6 207	0,4	4 127 671	245	4 180 000	2 956
Folyószámla betétek	5 003	2,6	3 344 131	1 644	3 300 000	2 450
Lekötött (egyéb) betétek	3 115	5,6	2 065 363	3 671	–	4 650
Értékpapírok	496	3,0	301 859	1 924	400 000	3 000
Adott magánkölcson	524	1,1	392 734	733	–	–
Részvények, üzletrészek	494	8,3	350 541	5 811	450 000	10 768
Befektetési jegyek	487	3,2	309 713	2 063	400 000	3 963
Nyugdíj- és életbiztosítások	894	2,3	630 370	1 615	–	3 075

* A nemzetgazdasági szintű adatok is becslést tartalmaznak, adatforrásuk a pénzügyiszámla-statisztika és háttéradatai.

Az MNB kérésére az otthon tartott készpénz állományának megkérdezésével bővült a közös európai kérdőív pénzügyi eszközökre vonatkozó része a hazai felmérésben. Szintén a jegybank igényei szerint került be a hazai kérdőívbe – minden pénzügyi eszközre vonatkozóan, kiemelésként – a háztartások tulajdonában lekülföldi pénzügyi eszközök állományi értékét felmérő blokk. Valamennyi pénzügyi instrumentum esetében komoly javítások történtek az adatfeldolgozás során, mind az érintett háztartások körét, mind az eszközértékeket illetően. A felmérésből hiányzó értékek a készpénzre vonatkozóan a fogyasztási kiadások alapján, a betétekre és különféle értékpapírokra vonatkozóan pedig a háztartási szintre összesített jövedelmek alapján kerültek pótlásra. A készpénz kivételével valamennyi megfigyelt pénzügyi eszköznél sikerült a szektor szintű nemzetgazdasági értékek több mint 50 százalékát lefedni a felmérésben, a pénzügyi vagyon átlagos lefedettsége 60 százalékos. A legkisebb lefedettséget mutató nyugdíj- és életbiztosítási tartalékok instrumentumnál részben a befektetések értékelésének nehézségeiből fakadhatott a jelentős elmaradás pénzügyi számlákból ismert összesen értékektől. A készpénz esetében jellemzően kimaradt a felmérésből a felhalmozási célú készpénztartás megfigyelése, a nemzetgazdasági érték 8 százalékát kitevő bevallott állomány döntően kis összegű, tranzakciós célú készpénztartásból tevődik össze. (A legnagyobb bevallott készpénzállomány 5 millió forint volt.)

A háztartások birtokában levő különféle pénzügyi eszközökből kiemelten megkérdezett külföldi pénzügyi eszközök állományi adatain egyéb információ hiányában

adatjavítást nem tudtak végezni a statisztikai szervek. A teljeskörűsített adatok szerint a háztartások mintegy 5 százaléka nyilatkozott úgy, hogy külföldi készpénzzel vagy számlapénzzel rendelkezik, összesen 190 milliárd forint értékben, ami a makrostatisztikai érték 27 százaléka. Külföldi részvény-, biztosítási vagy nyugdíjvagyongóról nagyon kevesen számoltak be, a befektetések összesített értéke a felmérésből 17, 23, illetve 11 milliárd forint volt 2014 őszén.

Alapvető kérdés, hogy a felvétel feldolgozott és teljeskörűsített (súlyozott) vagyoni adataiban mutatkozó különbség (elmaradás) a háztartási szektor makrostatisztikai adataitól hogyan oszlik meg a háztartások között. Ez befolyásolja, hogy milyen módon célszerű felhasználni a kérdőívből származó információkat a háztartási szektor állományi adatainak szétbontása, a vagyoni különbségek mértékének bemutatása során. A legegyszerűbb és általánosan követett megoldás, hogy a különböző vagyonelemek felmérésből számított megoszlását rávetítik a makrostatisztikai adatokra, így azok megoszlása a különböző háztartási rétegek között a felmérttel azonos lesz, azt feltételezve, hogy a különbségek arányosan érintik a szektor minden részét. A tapasztalatok ugyanakkor azt mutatják, hogy a nem válaszolás és a felmérésből való kimaradás nem véletlenszerűen oszlik el a társadalomban, hanem a legalacsonyabb és a legmagasabb jövedelmű háztartásoknál koncentrálódik.

A 8–9. táblázatok illusztratív példái azt mutatják, hogy különböző fajta pénzügyi eszközök eltérő mértékben hiányoznak a háztartások egyes rétegeinél. A felmérés teljeskörűsített eredményei jellemzően középre húznak minden instrumentumnál, hiszen a szélsőséges értékek kimaradtak a megfigyelésből és az imputálás is az átlagos értékek felhasználásával történt. Ugyanakkor az instrumentumok jellegétől, az adatok terjedelmétől, illetve a bevallás és az imputálás módjától függően instrumentumonként eltérő a centralizáció mértéke a felmérésben. Miközben a készpénz esetében valószínűleg a legvagyonosabb háztartások meg nem figyelt, kiemelkedő bankjegy állománya magyarázza a jelentős eltérést a felmérésből származó és a pénzügyi számlákból kiolvasható pénzállományok között, a bankbetéteknél és a különféle értékpapíroknál mutatkozó kisebb nagyságrendű különbségek egyenletesebben oszlanak el a háztartások rétegei között, nem tulajdoníthatók kifejezetten a legmagasabb vagyonnal rendelkező háztartásoknak. (Lásd a 8. és a 9. táblázatot.)

A legpontosabb befektetésnagyság szerinti megoszlási adatokkal jelenleg a vállalati részvény és üzletrész befektetésekre vonatkozóan rendelkezünk, ezért lehetséges a hazai HFCS-ből származó részesedésállományok nagyság szerinti megoszlásának más eszközökénél részletesebb vizsgálata. (Lásd a 10. táblázatot.) Az összevetésből kitévő, hogy a vállalati adatok alapján a milliárd forint feletti nagyságrendű háztartási tőkebefektetések a szektor részesedés vagyonának több mint 30 százalékát adják, miközben ebben a nagyságkategóriában egyáltalán nincs megfigyelt érték a háztartási felvételben. (A részvények, üzletrészek legmagasabb bevallott értéke 700 millió

forint.) Ennél az instrumentumnál tehát a legmagasabb értékek hiánya döntően magyarázza az aggregátumok eltérését.

8. táblázat

Háztartások bankbetéeteinek nagyság szerinti megoszlása a felmérésben

Megnevezés	Folyószámla és egyéb betétek értéke nagyságkategóriánként				Összesen
	0–0,2	0,2–5	5–30	30–	
	millió Ft				
Háztartások száma, nemzetgazdaság (ezer db)*	1 150	1 820	320	10	3 300
Megoszlás (százalék)	34,8	55,2	9,7	0,3	100,0
Háztartások száma, felmérésből (súlyozott, ezer db)	1 125	2 038	177	10	3 350
Megoszlás (százalék)	33,6	60,8	5,3	0,3	100,0
Betétek értéke, nemzetgazdaság (milliárd Ft)*	120	2 700	3 130	1 150	7 100
Megoszlás (százalék)	1,7	38,0	44,1	16,2	100,0
Betétek értéke, felmérésből (súlyozott, milliárd Ft)	73	2 847	1 683	713	5 316
Megoszlás (százalék)	1,4	53,6	31,7	13,4	100,0

* A nemzetgazdasági szintű adatok is becslést tartalmaznak, a megoszlási adatok forrása az Országos Biztosítási Alap.

9. táblázat

Háztartások tulajdonában levő hitelviszonyú értékpapírok nagyság szerinti megoszlása

Megnevezés	Értékpapírok háztartásonkénti értéke nagyságkategóriánként				Összesen
	0–1	1–6	6–30	30–	
	millió Ft				
Háztartások száma, nemzetgazdaság (ezer db)*	126	213	130	13	482
Megoszlás (százalék)	26,1	44,2	27,0	2,7	100,0
Háztartások száma, felmérésből (súlyozott, ezer db)	67	110	120	4	302
Megoszlás (százalék)	22,3	36,6	39,8	1,3	100,0
Értékpapírok értéke, nemzetgazdaság (milliárd Ft)*	89	696	1 508	707	3 000
Megoszlás (százalék)	3,0	23,2	50,3	23,6	100,0
Értékpapírok értéke, felmérésből (súlyozott, milliárd Ft)	24	296	1 388	216	1 924
Megoszlás (százalék)	1,2	15,4	72,1	11,2	100,0

* A nemzetgazdasági szintű adatok is becslést tartalmaznak, a megoszlási adatok forrása a Befektetővédelmi Alap.

10. táblázat

Háztartási részesedések nagyság szerinti megoszlása nem tőzsdei vállalatokban

Megnevezés	Vállalati részesedések értéke nagyságkategóriáinként						Összesen
	0–1	1–5	5–10	10–100	100–1000	1000–	
	millió Ft						
Vállalatok száma, nemzetgazdaság (db)	198 032	91 000	33 194	71 082	15 362	1 330	410 000
Megoszlás (százalék)	48,3	22,2	8,1	17,3	3,7	0,3	100,0
Vállalatok száma, felmérésből (súlyozott, db)	39 391	163 951	91 922	60 628	11 508	0	367 400
Megoszlás (százalék)	10,7	44,6	25,0	16,5	3,1	0,0	100,0
Részesedés értéke, nemzetgazdaság (milliárd Ft)	29	255	244	2 353	4 335	3 399	10 615
Megoszlás (százalék)	0,3	2,4	2,3	22,2	40,8	32,0	100,0
Részesedés értéke, felmérésből, (súlyozott, milliárd Ft)	11	451	630	1 310	3 341	0	5 744
Megoszlás (százalék)	0,2	7,9	11,0	22,8	58,2	0,0	100,0

4. Összegzés

Az első átfogó hazai háztartási pénzügyi felmérés lehetőséget teremt arra, hogy a háztartások jövedelmi, fogyasztási, finanszírozási és vagyoni helyzetét összefüggésben vizsgáljuk. A felvétel nagysága és minősége alkalmassá teszi a háztartási vagyonszerzésének, eloszlásának bemutatására, amire eddig nem volt adatforrás. Mivel a felmérés az EKB által kezdeményezett egységes európai háztartási pénzügyi adatgyűjtés keretében illeszkedik, lehetőség nyílik a háztartások pénzügyi, vagyoni helyzetének széles körű összehasonlító elemzésére is. Az előzetes adatok azt mutatják, hogy az első hazai adatgyűjtés nemzetközi mércével is sikeres volt, a válaszolási arány, illetve a különféle változók lefedettsége az elvárások felett alakult. A felmérés a több mint 200 kérdésével az elemzések gazdag adatbázisát biztosítja a jövedelmi és vagyoni különbségek, az eladósodás, a hitelfelvételi vagy megtakarítási, befektetési szokások, illetve számos tágabb társadalmi és pénzügyi folyamat és jelenség vizsgálatához. A szerzők bíznak abban, hogy ennek az új háztartási felvételnek a bemutatásával, az elemzési lehetőségek – és bizonyos korlátok – feltárásával hozzájárulnak ennek az adatvagyonnak a megismertetéséhez és széles körű hasznosulásához. A

figyelemfelhíváson túl a jelen ismertető célja az adatok tartalmának, a felmérés módszertani hátterének az összefoglalása, ami elengedhetetlen az adatvagyon helyes használatához, az eredmények helyes értelmezéséhez. Az MNB a közeljövőben számos további tanulmányban kívánja kibontani az itt felvázolt témaköröket. 2016 végétől pedig – az EKB adatbázisán keresztül – megnyílik a lehetőség a HFCS második hullámában részt vevő valamennyi ország adatainak széles körű megismerésére, kutatására. Időközben folyik a felmérés harmadik hullámának előkészítése is, ahol remélhetőleg sikerül figyelembe venni azokat a tapasztalatokat, amelyeket a második hullámban szereztünk a kérdések tartalma, megfogalmazása, érthetősége, relevanciája, illetve a kérdőív belső konzisztenciája és a makrostatisztikákkal való összhangja terén.

Függelék

A megkérdezett személyek és háztartások száma megyénként és régióként

Régió/megye	Háztartásban élő személyek száma (fő)		Háztartások száma (db)	
	Megkérdezettek	Megkérdezettek, súllyal	Megkérdezettek	Megkérdezettek, súllyal
Bács-Kiskun	710	394 535	302	175 537
Békés	654	349 026	288	157 782
Csongrád	834	510 794	356	230 728
<i>Dél-Alföld</i>	<i>2 198</i>	<i>1 254 355</i>	<i>946</i>	<i>564 047</i>
Baranya	684	381 740	303	171 802
Somogy	274	176 841	121	82 955
Tolna	450	333 549	191	141 314
<i>Dél-Dunántúl</i>	<i>1 408</i>	<i>892 130</i>	<i>615</i>	<i>396 071</i>
Hajdú-Bihar	984	524 544	402	219 237
Jász-Nagykun-Szolnok	924	719 934	385	300 564
Szabolcs-Szatmár-Bereg	516	210 557	197	77 673
<i>Észak-Alföld</i>	<i>2 424</i>	<i>1 455 035</i>	<i>984</i>	<i>597 474</i>
Borsod-Abaúj-Zemplén	1 106	775 287	458	308 310
Heves	504	279 146	221	116 957
Nógrád	215	101 620	89	39 263
<i>Észak-Magyarország</i>	<i>1 825</i>	<i>1 156 053</i>	<i>768</i>	<i>464 530</i>

(A táblázat folytatása a következő oldalon.)

(Folytatás.)

Régió/megye	Háztartásban élő személyek száma (fő)		Háztartások száma (db)	
	Megkérdezettek	Megkérdezettek, súlyal	Megkérdezettek	Megkérdezettek, súlyal
Fejér	745	489 883	310	200 446
Komárom-Esztergom	383	259 638	167	116 764
Veszprém	602	306 275	258	129 949
<i>Közép-Dunántúl</i>	<i>1 730</i>	<i>1 055 796</i>	<i>735</i>	<i>447 159</i>
Budapest	2 243	1 698 143	1 028	798 636
Pest	1 362	1 211 560	538	464 389
<i>Közép-Magyarország</i>	<i>3 605</i>	<i>2 909 703</i>	<i>1 566</i>	<i>1 263 025</i>
Győr-Moson-Sopron	773	526 353	315	209 322
Vas	362	273 336	143	105 122
Zala	298	174 006	135	80 921
<i>Nyugat-Dunántúl</i>	<i>1 433</i>	<i>973 695</i>	<i>593</i>	<i>395 365</i>
<i>Összesen</i>	<i>14 623</i>	<i>9 696 767</i>	<i>6 207</i>	<i>4 127 671</i>

Summary

The European Central Bank has proposed to conduct a harmonised, comprehensive, euro area-wide survey of household finances and consumption in the second half of the 2000s, the first wave of which was carried out in the member states in 2010–2011. Over 62 000 households in 15 countries were interviewed. The results of the survey became available from 2013. Twenty countries, including Hungary, participated in the second wave. In most of the countries, households were interviewed in the course of 2014. Preparations for the third wave of the survey, in which fieldwork will take place in 2017, are currently underway. The aim of this paper is to present the contents of the survey, its possible uses, place the domestic survey in international context and to report the results for the first time.